

פנימיות

מחשבת החסידות לעולם התורה

גיליון 117 • תמוז התשפ"ב

רועה ישראל

רועה נאמן שומר על צאנו מכל משמר ודואג לסיפוק צרכיהם
• כי אנו צאנך ואתה רוענו

כ"ק אדמו"ר המהר"ש היה נוסע לפעמים בימות החורף לחו"ל לרגל חולשתו.

פעם לפני שנסע, באו אליו תושבי העיירה ליובאוויטש והתרעמו: "רבי אתם נוסעים לתקופה ממושכת, ואנחנו נישאר בלי פרנסה!".

ובאמת, כמעט כל פרנסת תושבי ליובאוויטש הייתה מחצר הרבי, גם אלה שלא היה להם קשר ישירות לרבי כגון החנוונים, וממילא מובן מה הייתה ההשלכה של הנסיעה הממושכת של הרבי מהעיירה.

השיב להם הרבי המהר"ש: "השמעתם מימיכם שהפרה תדאג אם נשבר ה"צובער"? (=כלי גדול של עץ בו היו מאכילים ומשקים את הפרה). לכך דואג הבעל הבית ולא הפרה, ובוודאי השי"ת ישלח פרנסה לכולכם".

הרועה שלנו

מסיפור זה אנו לומדים שאין אנו צריכים לדאוג מה יהיה איתנו, באשר יש לנו רועה נאמן, וזכינו בזכות הנפלאה והעצומה שרועה ומנהיג הדור שלנו הוא הרבי נשיא דורנו - רוח אפינו משיח ה'. דאגתו של הרבי היא לכל יהודי באשר הוא, בין אם הוא מאנשי שלומנו, ובין אם לאו, כאשר כאבו של כל יהודי נוגע לו באופן אישי. ומן המפורסמות הוא, ואין צריך לראיה.

ובכל זאת, אין כמו סיפור כדי להמחיש כיצד הרבי "הופך עולמות" כדי להגיע אל עוד יהודי אחד.

יותר מעיר אחת

גם בשנים הראשונות לנשיאותו של הרבי מה"מ, כאשר מפעל השליחות היה בתחילת דרכו, שלח הרבי מידי קיץ בחורי ישיבה חב"דיים ל"מרכז שליחות", כלומר, בשליחות המרכז לענייני חינוך. צמד בחורים מצטייד בספרים ותשמישי קדושה נוספים, ויוצא אל ערים ומדינות שונות כדי

סודרו ונקנו, כדי לאפשר להם שישהו ביותר מעיר אחת, אבל כל הניסיונות וההשתדלויות עלו בתוהו, ונאמר להם שזה בלתי אפשרי.

מתוך חוסר ברירה מחד, ואמונת צדיקים מאידך, הם החליטו להמתין ולראות איך יתפתחו הדברים, ולנסות שוב פעם לארגן שינוי כאשר יהיו בקולומביה, אשר משם היו צריכים לטוס לוונצואלה.

הפעולות בקובה ובקולומביה היו בהצלחה רבה כפי שבירך הרבי, וכתוצאה מכך אף נרשמה נערה אחת מקולומביה ל"בית יעקב" בניו יורק (וכיום היא סבתא למשפחה חסידית עניפה).

לפני הטיסה לוונצואלה, ניסו שוב לסדר שיבקר יותר מעיר אחת, אבל זה לא הצליח.

המסלול משתנה

דקות ספורות לפני הנסיעה לשדה התעופה, צלצל הטלפון, כאשר על הקו היה הנציג של חברת התעופה.

הנציג ביקש להתנצל ולהודיע, שמסיבה טכנית, שדה התעופה בקראקס נסגר, ולכן הם יטוסו תחילה לעיר אחרת בשם מרקאיבו, וישו שם יממה אחת במלון טוב, ואז ימשיכו לקראקס".

כמובן שהבחורים שמחו ביותר על כך שהם יוכלו לקיים את רצונם הקדוש של הרבי, וכאשר הם הגיעו לשם למלון, הם גילו שבעל המלון הוא יהודי, וכך הם יכלו לקיים את שליחותו של הרבי בפועל ממש ולקרב את היהודי. ואכן הם שוחחו עימו על קיום תורה ומצוות.

למחרת הם המשיכו לקראקס, ואף שם פעלו רבות.

הרועה לא עזבנו

אם בשביל יהודי אחד הרבי ביקש לשנות את המסלול, אין ספק שגם בתקופה זו בה אנו לא זוכים לראות פני מלך, הרועה לא עזב כלל את צאן מרעיתו!

הרבי נמצא איתנו, ודואג לכל המצטרך לנו בגשמיות וברוחניות, במיוחד על ידי שליחיו ברחבי העולם. תורת החסידות מופצת מיום ליום יותר ויותר, ואפשר להתקשר ולהתחבר עם הרבי בלימוד תורתו, וקיום הוראותיו לזירוז הגאולה, בה נזכה שיבוא ויגאלנו במהרה תיכף ומיד ממש!

להפיץ את אור היהדות והחסידות.

הסיפור שלנו התרחש בקיץ תשי"ט, כאשר צמד הבחורים הת' בנימין קליין [לימים אחד ממזכיריו של הרבי שזכה לכינוי "מיין גענעראל" - "הגנרל שלי"], ולהבחל"ח, הת' משה הרסון [כיום שליח בניו ג'רזי], נשלחו לביקור בשלוש מדינות: קובה, קולומביה וונצואלה (מדינות במרכז ודרום אמריקה).

על פי התכנית שטווה מזכירו של הרבי, הרב חודקוב, בביקורם בוונצואלה היה עליהם לבקר רק בעיר קראקס. אולם כאשר לפני הנסיעה נכנס הת' משה הרסון ליחידות הוא כתב בפתק גם על מסלול השליחות המתוכנן. הרבי קרא את ה'צעטל', ושאל: "למה רק עיר אחת?"

הת' משה לא ידע מה לענות, שהרי לא הוא תיכנן את מסלול הנסיעה, ובינתיים נענה הרבי ואמר: "נו.. שישתדלו שיהיה יותר [מקומות], ושיהיה בהצלחה רבה".

בלתי אפשרי

מיד בצאתו מהיחידות הלך משה לחפש את בנימין, וסיפר לו על הוראת הרבי שישתדלו להיות בעוד מקום או מקומות מלבד קראקס. הם ניסו להחליף את כרטיסי הטיסה שלהם שכבר

יוצא לאור על ידי

מרכז את"ה בארץ הקודש - אור תורת החסידות

ת"ד 18, כפר חב"ד 6084000, טל' 03-5785302 פקס' 0765100470 merkazato@gmail.com

הנהלה: הרב מנחם פרלשטיין, הרב שמואל פרלשטיין עריכה: הרב יוסף אברהם פיוס

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

התחלת הגאולה

הסבר נפלא של הרבי על השלבים בגאולת חותנו, הרבי הרי"צ

ג' תמוז הוא היום שבו השתחרר כ"ק מו"ח אדמו"ר [הרבי הרי"צ] (בשנת תרפ"ד פרט"ת) מהמאסר בבית-האסורים בלנינגרד (השפאלערקע), בתנאי שיסע מיד לגלות בעיר מקלטו קאסטראמא למשך שלוש שנים.

בשעתו עדיין לא נודע אם זהו דבר טוב וכיצד ישתלשל הדבר, אבל לאחר מכן, ביום י"ב תמוז (שהוא גם יום ההולדת של בעל הגאולה בשנת תר"מ), קיבל שם הודעה שמשחררים אותו, ותעודת החופש תינתן לו למחרת - י"ג תמוז. ואז, כאשר השתחרר לגמרי, התגלה איך שג' תמוז היה ה"אתחלתא דגאולה".

למה לא בבת אחת?

נשאלת השאלה: כיון שהגאולה ב"ב"ג תמוז, הייתה נס מהקב"ה, מדוע לא היה זה מלכתחילה נס בתכלית השלימות - שהגאולה השלימה תבוא בבת-אחת? מדוע בפועל זה השתלשל בשלבים: קודם - התחלת הגאולה שהיא - הציאה מבית האסורים בג' תמוז (אבל, מְגִלִים אותו לְגִלוֹת), ורק לאחר כמה ימים שלימות הגאולה ב"ב תמוז? ובוודאי הסדר בזה - שהגאולה באה בשלבים - הוא בהשגחה פרטית, ויש בו טעם. ובפרט שזה קשור עם המאסר והגאולה של נשיא בישראל, ושייך גם לגאולה הכללית של כל בני-ישראל (כפי שבעל הגאולה כותב: "לא אותי בלבד גאל הקב"ה ב"ב תמוז כי אם גם את כל מחבבי תורתנו הקדושה, שומרי מצוה, וגם את אשר בשם ישראל יכונה").

תאריך היסטורי

והנה, ביום ג' תמוז - שנים רבות ודורות רבים לפני כן, היה נס נוסף: ביום זה אמר יהושע: "שמש בגבעון דום" ו"יודם השמש גו' עד יקום גוי אויביו" (יהושע י, יב"ג).

כיון שהכל הוא בהשגחה פרטית (כתור שם טוב"ה ב'הוספות), ובכל שנה חוזרים על עצמם העניינים כפי שהיו בפעם הראשונה (לכב דודי' להחיד"א, פכ"ט), צריכים לומר שבוודאי ישנה שייכות בין שני הניסים שקרו בג' תמוז: "שמש בגבעון דום", והתחלת הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

יש לשאול גם בנוגע לנס זה: מדוע לא היה

הנס באופן מוחלט כזה - שבמקום לעצור את השמש (בנס) כדי שיוכלו להילחם (בדרך הטבע) לאור היום - שיהיה ניצחון ניסי בשלימות במלחמה מבלי שיצטרכו להגיע לעצירת השמש?

הנס חודר בטבע

והביאור בזה:

שלימות הכוונה ברוב הניסים היא, שהנס לא יישאר דבר שלמעלה לגמרי מדרך הטבע, אלא שהנס יתקשר ויחדור בטבע, לכל פרטיו.

ולכן, הכוונה בנס ד"שמש בגבעון דום" הייתה - לא לצאת מדרכי הטבע לגמרי - אלא ככרוב העניינים, שהנס סייע לניצחון המלחמה: אפילו במלחמה זו, שה' נלחם לישראל, הייתה צריכה להיות ההתלבשות גם בדרך הטבע.

ולכן לא היה זה נס ששלל לגמרי את המלחמה בדרך הטבע (על-ידי יהושע), אלא נס שסייע למלחמה שלהם: ההכנה וההכשרה לניצחון היה על-ידי הנס של "שמש בגבעון דום", אבל זה עצמו לא פעל את הניצחון. לאחר שהאיר אור היום הטבעי (של השמש) היו צריכים יהושע ובני-ישראל לרדוף ולהילחם עם האויבים בדרך הטבע.

שלבים הכרחיים

ועל-דרך-זה יש לומר גם את ההסברה בנס של ג' תמוז (בשנת תרפ"ד):

ביחד עם זה שהנס של ג' תמוז היה נס שלמעלה מהטבע, הייתה לו השפעה בטבע עצמו, שהוא "הסכים" לנס. כידוע שאותם אנשים שאסרו את הרבי הרי"צ, הם עצמם (בעמדם בתוקפם) נאלצו לשחררו, עד שהיו צריכים לסייע בשחרור והגאולה.

ויש לומר, שלכן לא בא הנס בבת-אחת (בגאולה שלימה), אלא שהתחלק לשלבים בדרך הטבע - בהתאם למצב הצד שכנגד (שהיה בתוקפו), שהם עצמם מצד מצבם

("טבעם") יגיעו להכרה שצריך לשחררו, החל מביטול הגזירה של היפך החיים ר"ל, ותמורת זה להגלותו לעיר מקלטו בקאסטראמא, עד ששחררו אותו לגמרי.

והשינוי זה, מכוחו של בעל הגאולה, נמשך עד ימינו אלו - שרואים בגילוי יותר את ה'פעולה נמשכת' מגאולה זו, בהטבת מצב בני-ישראל שם מכל הבחינות, בימינו אלה.

העולם כמסייע לגאולה

נמצא שהדרך היא, שיש נתינת-כח לעבודה באופן ניסי, וה"שלימות" היא, שהיהודי משתמש בכוחות אלו לזיכור טבע העולם - על-ידי עבודתו בתוך הטבע.

והנה, יש ששואלים: מה יאמר העולם ומה יאמרו האומות על כך שיהודי עושה את עבודתו של "יפוצו מעיינותיך חוצה", ובמיוחד - בקירוב הגאולה האמיתית והשלימה, הרי אין הם מבינים מה פירוש הדבר? אומנם זוהי עבודה גדולה ונעלית, אבל צריכים לכאורה להתחשב - טוענים השואלים - עם העולם!

והמענה על זה הוא: העולם כבר מוכן! כאשר יהודי יעשה את עבודתו כמו שצריך - באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, וכיחד עם זה כפי שזה מלוכש בכלים של לבושי הטבע - אז הוא יראה איך שהעולם, טבע העולם ואומות העולם מסייעים לו בעבודתו.

ואדרבה, בעולם עצמו רואים את הניסים והנפלאות שמתרחשים בפרט בשנים האחרונות, שהעולם עצמו מסייע לצמיחת הגאולה.

(מתוך ולפי שיחת ג' תמוז ה'תשס"א)

מפיצים ומאירים את המופלא והמיוחד

מבצע הפצה כפול לכבוד ג' תמוז

הספר 'המופלא והמיוחד' שני כרכים
סיפורים נפלאים ומרתקים על הרבי שנקטעו מערבם על ידי הרב שמואל זידיץקי
20 ש"ב בתחום 35 = לכל ספר בקניית 10 ספרים: 180 = בלבד

הספר 'המופלא והמיוחד' לילדים
סיפורים קצרים ומיוחדים על הרבי מותאמים ונוגנים לילדים
35 ש"ב בתחום 55 = לכל ספר בקניית 10 ספרים: 300 = בלבד

לפרטים והזמנות: 058-55770-66

עד טיפת הדם האחרונה

פנינים מחייו של הרב החסיד הרב אברהם לויק סלווין הי"ד

דרור לשחור... ברח מהר והצל את נפשך! נאמנותו של ר' אברהם לשליחותו יכולה לשמש מקור השראה עצום: הרבי הוא זה שבשליחותו באתי הנה, לפיכך, אמשיך לעמוד על משמרתי ובשום אופן לא ארפה ממנה. כמשל השועל והדגים המפורסם.

אשר יגורו - בא. באישון לילה ואפלה, נלקח בכוח זרוע הרשעה והושלך למרתפי העינויים. חקירות מתישות וייסורים אימים עבר והללו נתנו בו את אותותיהם. בנו שזכה לביקור חטוף אצלו התקשה להכירו נוכח פניו החבולות והנפוחות. ר' אברהם נראה מיוסר ומושפל. בגדיו שדבקו לגופו מחמת הדם שנצטר, הסכו לו צער עצום וכאב בלתי נסבל.

תאריך של הרבי

בתום תקופה של כשנה וחצי, בה נתעלה בעיניו אחר עינוי, התקבלה הודעה יבשה מאת שלטונות הכלא: איכם מאושפז בבית החולים אשר במחנה. משמעותה של הבשורה הייתה ברורה: נאסף חסיד אל עמיו ואף לקבר ישראל לא זכה.

בקשו בני משפחתו של ר' אברהם לויק לקבוע יום שנה לפטירתו אולם לא היה בידם קצה חוט שיפתור את התעלומה. פנו אל הרבי הרי"צ, נשיא חב"ד בעת ההיא ובנו-ממלא מקומו של הרבי המשלח. תשובתו המופלאה יכולה לספק לכולנו שיעור בהתקשרות: כיון שהקריב את חייו על משמרתו בשליחותו של אבא, יצוין יום פטירתו באותו יום בו חל תאריך הסתלקותו של המשלח: ב' ניסן. כך אמנם נוהגים בחוג משפחתו.

נבואה מרגיעה

צדיקים (ושלוחי הרבי, בעלי מסירות נפש כפשוטה, על אחת כמה וכמה), במותם קרויים חיים. בנו, ר' ישראל נתן מספר על חזיון מיוחד לו זכה בחלום הלילה:

בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, בה נשטף העולם בנהרות של דם (לא תקום פעמיים צרה), ותאוות השלטון החולנית של הנאצים ימ"ש שלחה בקשה לשים ידה על מדינות רבות נוספות, נגלה ר' אברהם לויק והפציר בבנו: "ישראל בני, צא פרסם בחוצות: שעה אחת מראשו של יהודי מיהודי גרוזיה לא תיפול ארצה! חזקו ויאמץ ליבכם המייחלים בה'. הסירו פחד מהשטן הגרמני".

הקיץ הבן מחלומו ומיהר להביא מרגוע ללבבות רועדים. כך אמנם היה. מוראות המלחמה האיזמה פסחו על צאן מרעיתו של מי שנתור על משמרתו עד נשימתו האחרונה.

שהתקבל לידי מידע על מצבם הרוחני של יהודיה, החליט לשים פעמיו לעברה.

צרה היא הדרך לעיר זו, היושבת על מרומי ההר, מפותלת אף מסוכנת. ר' אברהם לא מוכן להתפשר. טלטולים רבים היו מנת חלקו עת עשה דרכו ברכיבה מייגעת העולה העירה.

בתום שלוש יממות של תלאות, הסתער על המטרה: מיד כינס את ראשי הקהילה לפעולה דחופה. שיחות ממושכות קיים איתם. ההכרעה התקבלה: ישאו הם בחמישים אחוזים של הוצאות החינוך. את המחצית יא עליו לגייס. מעתה, גם ילדי אוני יעסקו בתורה בכל אונם...

הדרך חזרה מהעיר אוני הייתה קשה ללא נשוא. סופות ושלגים, קור איום. ר' אברהם לויק רכוב על סוס ואף קשור אליו, כדי למנוע נפילה. העגלון אווז ברצועה ומובילם רגלית.

"אם ה' לא ישמור עיר..." הסוס החליק ונפל וכאשר הצליח לעמוד על רגליו, נותר הרכב מוטל על הדרך הקפואה. צעק האיש ואין מושיע לו. רק לאחר זמן ממושך הבחין הגוי במתרחש ונחפו להרימו. בינתיים, השתרך ר' אברהם לויק בסבל נורא. לבני משפחתו לא סיפר מאומה. רק כאשר עלה לתורה וברך 'הגומל' נודע הסוד...

שליחות בכל מחיר

פעילותו הרוחנית צברה תאוצה ובעקבותיה, חגורת החנק נכרכה סביבו. כוחות הרשע הדקו את הפיקוח על צעדיו והתראות חמות התקבלו על המעצר שבוא יבוא. ר' אברהם הובא בסוד העניינים והוזהר מפורשות: פסע קט מפריד בין

נצחוננו של נשיא הדור על ה'אימה חשכה גדולה' שניתכה על ראש עמנו, הושג ללא ספק בזכות מסירותם המוחלטת של חייליו הנאמנים.

נכונים הדברים לגבי כל אחת מדמויות ההוד שנטלו חלק במפעל הנורא לשמירת הגחלת. נכונים הם שבעתיים אצל החסיד הרב אברהם לויק סלווין. נחוש היה לדבוק בשליחות שהטיל עליו רבו - תחילה, הרבי הרש"ב, ולימים, בנו הרבי הרי"צ.

המחיר האישי שעלול היה לשלם, לא הרתיעו אותו ונחישותו לדבוק במילוי תפקידו גברה על כל פחד ומורא. הביטוי 'הי"ד', המתלווה לשמו, מעיד על כך כאלף עדים אלמים...

חיים של תורה

ערש הולדתו של של ר' אברהם לויק הונחה בין חסידים ואנשי מעשה. לאחר שנתייתם באחת משני הוריו והוא בן שמונה שנים, אומץ על ידי הקהילה המקומית. את נחמתו מצא בתורה ובעמלו בה הרגיע נפשו.

בן ארבע עשרה שנים נשאוהו רגליו אל המטרופולין החב"די - ליובאוויטש. ידיעותיו הרבות - מסכתות מספר בש"ס וארבעת חלקי השולחן ערוך שהיו שגורים על לשונו, הפליאו את המשגיח ר' וואלף, והמלצה חמה העניק לקבל את העלם לבית היוצר החסיד.

לאחר שנות לימוד אחדות, בהן עלה ונתעלה, זכה לקבל סמיכת חכמים מאת הגאון הרגוצ'ובי, הלא הוא הרב יוסף ראזין.

חזית רוחנית

זכה ר' אברהם להימנות על לגיון של מלך, ובשנת תרע"ז נשלח על ידי מייסדה של הישיבה - האדמו"ר רבי שלום דובער, לחזית: גרוזיה הרחוקה מחכה להתעוררות רוחנית. החסיד הנמרץ נחפז להעמיס את בני משפחתו ומעט מטלטליו ויצא בדרך לא דרך, אל מחוז שליחותו. עם הגיעו, תקע יתד בקולאשי, עיר גדולה ומשפחות יהודיות רבות בה. תלאות הדרך טרם שכחו אך לא חסיד נמרץ כר' אברהם ינוח על שמריו. מיד פתח במאמצים כבירים ואכן קול התורה החל להישמע ברמה. רשת שיעורי תורה פרס באזור ואף קולם של גדיי ישראל, הבל שאין בו חטא, החל מהדהד בחוצותיה של הארץ ההררית.

מאיר לעיר

לאחר שביסס את הקיים פנה לערים אחרות במדינה. העיר אוני הייתה הבאה בתור. לאחר

להיטהר ולהתקדש

בזכות מה זכה הבעש"ט לכל הגילויים הנפלאים? ואיך מנערים את ה"אבק" מהמוח? • האם צריך לכוון בטבילה? ומדוע טבילה אחת לא תזיק? • וכיצד הטהרה במקווה מזרזת את הגאולה?

הטעם לסברתם (שלא ביטלו לתפילה) מבואר בחסידות, שתפילה היא במקום קרבן שהוא "ריח (ניחוח)", ולכן צריך טהרה, כמו שכתוב "הטהרה נטלה את הריח". עוד מבואר, שדברי תורה מפני רום מעלתם אינם מקבלים טומאה, אבל תפילה שהיא רחמים ותחנונים וצריכה כוונת הלב, בוודאי תבלבל כוונתו אם הוא טמא, ואין תפילתו נשמעת. ואף שההלכה אינה כהגאונים, ומותר לטמא אף להתפלל, הרי אין חולק שהתפילה מקובלת יותר עם הטבילה.

וכפרט שאמרו בגמרא "כל המחמיר בה על עצמו מאריכין לו ימיו ושנותיו", ומפורסם מה שהעיד הרמב"ם על עצמו שמימיו לא ביטל טבילה זו. ומחשובי הפוסקים כתבו שבימינו שמצוי מקוואות נקיים ומחוממים, טבילת עזרא היא כמעט חיוב גמור.

וכן יש להיזהר בטבילת עזרא, לפני לימוד קבלה וחסידות, כי מצד ההתקשרות לאלוקות שבלימוד הרי הוא כמו תפילה, ומקובל שקלוקל כת ש"צ היה על ידי שלמדו בספרי קבלה בטומאת הגוף. ואף מי שחושש בקשר לבריאות בנוגע לטבילת עזרא, כותב הרבי "ידוע מנשיאנו שטבילה אחת נעמט מען אף זיך [=לוקחים על עצמם] (שלא תזיק)".

אלא מתוך כובד ראש

כאשר כתב מאן־דהוא לרבי על כך שישנם חסידים שמאחרים זמן קריאת שמע ותפילה, בגלל ההכנות שקודם התפילה, השיב לו הרבי (כשהוא מסייג את התשובה דווקא בקשר לאלו הלומדים ומתנהגים בחסידות, ולא לסתם הקוראים את עצמם חסידים):

"הנה טעמם ונימוקם מבואר בכמה מקומות, שהוא מפני ההכנה לתפלה, ולא כל האנשים שוים לאורך זמן הנצרך להכנה בזה מתאים לתכונות נפשם, אף שכל האנשים מחוייבים בהכנה זו, וכדבר המשנה "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש" . . . ובהכנה זו נכללה גם כן טהרת הגוף..."

מקוה ישראל ה'

על ידי הטהרה כפשוטה של בני ישראל, המביאה לטהרה רוחנית, מקרבים את קץ הגאולה, וכמו שמובא בשו"ת מן השמים לר"י ממרויש (מבעלי התוספות), שמה שביטלו את תקנת עזרא – "דבר זה גורם אורך הגלות!! כי אם היתה תפלת ישראל כתקונה כבר נתקבלה תפלתם זה ימים רבים", ו"אם יטהרו שליחי ציבור בכל מקום ימהרו ביאת הגאולה".

טהרה היא טהרת וזיכוך כוחות הנפש. וכבר כתב הרשב"א, שהאדם בקומו בבוקר הוא ככהן המתכוון לעבודה, והרי ש"אין אדם נכנס לעזרה לעבודה, אפילו טהור, עד שיטבול", והרי התפילה היא במקום קורבנות. אלא שלא נקבעה הטבילה לפני התפילה כחובה הלכתית, מפני שאין כח בצבור לעמוד בה. ומועילה הטבילה גם ללימוד החסידות, ולחיזוק האמונה והשראת אלוקות.

טבילה בכוונה

והנה למרות המובא בשם אדמו"ר הזקן לגבי טבילה ש"אחד המכוון ואחד שאינו מכוון ובלבד שירבה", וזאת מפני שטבילה במקווה מטהרת אף בלא כוונה כנועד.

מכל מקום בוודאי יש מעלה גדולה כאשר מכוונים, וכפי שכתוב בחסידות ש"לא די במעשה הטבילה עצמה בלתי כוונה בביטול רוחני דהיינו במסירת־נפש".

והוא כמו המובא בשם הבעש"ט שהגוף הוא כמו כלי חרס ש"שבירתו היא תקנתו", ולכן "קודם כניסתו למקוה צריך לשבור לבו בקרבו ומקבל עליו עול מלכות שמים לעזוב פשעיו".

והיינו, שהתוכן הפנימי שבמקווה הוא "ביטול", שלכן צריך המקווה להיות בן מ' סאה, שזוהי כמות "שכל גופו עולה בהן", כלומר שהם מקיפים את כל גוף האדם, ו"טבילה" היא אותיות "הביטול". כלומר, ההתבטלות העצמית של האדם הטובל יוצרת בו התעלות להיות כלי לקדושה. וזוהי הכנה ל"ביטול" בתפילה – "דע לפני מי אתה עומד".

טבילת עזרא

ומכל האמור לעיל מובנת החשיבות והנחיצות של טבילה מטומאה לטהרה, כדי להתפלל וללמוד, כי למרות ש"תקנת עזרא [שיטבול הטמא קודם שיעסוק בתורה ובתפלה] בטלה", הרי כתבו הגאונים שלא בטלה התקנה אלא ללימוד תורה, אבל אין להתפלל בטומאה עד שיטהר.

ממנהגי החסידים לטבול מידי בוקר במקווה טהרה קודם תפילת שחרית.

לחסיד שעבר לגור במקום חדש שם לא היה מקווה לגברים, כתב הרבי "שצריך להשתדל בכל עוז לעשות מקווה בשכונתם . . . ואין לך ענין העומד בפני הרצון. וכפרט ענין נעלה כזה".

ובאמת ידוע מה שסיפר הרב המגיד על הבעש"ט, ש"זכה לכל הארה שהיה לו הכל מחמת המקוואות, שהיה תמיד בטבילות".

והוסיף הרב המגיד ש"מקוואות יותר בתמידות טוב יותר מתענית, כי התענית מחליש הגוף מעבודת ה' יתברך, ועוד יותר טוב ש. . . יתן הכח ההוא בלימוד תורה ובתפלה..".

ואכן מקובל אצל חסידים לומר בשם ר' אהרן מקרלין, ש"טבילה במקווה אינה מצוה, אבל למה שמקווה יכול להביא, אין בכוחה של המצוה הכי גדולה להביא".

הכנה לתפילה

מלבד הענין הנעלה במקווה, הרי שהטבילה היא גם הכנה מוכרחת לתפילה ראויה.

וכפי שכותב אדמו"ר הזקן בליקוטי תורה שאחד משלושת הדברים המסיירים כל מונע בתפילה (ולטהר הנפש ממחשבות זרות), הוא הטבילה במקווה טהרה.

והביאור בזה הוא, שכאשר קשה לאדם להתפלל בגלל שסובל מ"טמטום המוח והלב", ולא עוזר לו גם אמירת אותיות התורה וההתבוננות בשפלות האדם ובגדולת ה', כי מוחו נהיה גס ומגושם מחמת ההתעסקות בעניינים גשמיים, ואי אפשר לו לכוון בתפילתו כראוי אם לא ש"ינער אבק עניני עולם הזה מהמוח", לכן העצה היעוצה לזה לטהר את עצמו במקווה.

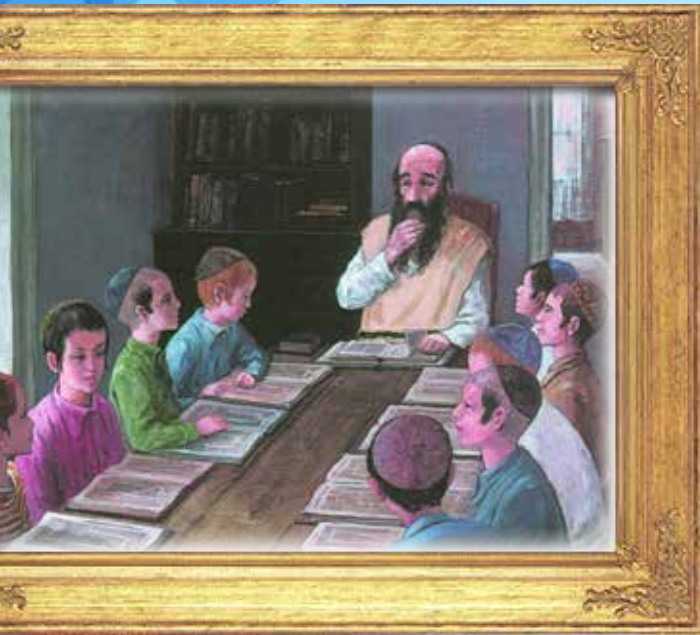
תוספת טהרה

למרות שבדרך כלל הטבילה היא בכדי לטהר את הטמא, הרי שיש לטבול בכל יום קודם התפילה, מטהרה לטהרה, וכטבילות הבעש"ט הנ"ל שבוודאי היו לתוספת טהרה,

מן הקודש אל הקודש, וכמו טבילת שבתות וימים טובים, וכמה דרגות ועליות יש בטהרה, כפי שרואים בטבילות הכהן הגדול ביום הכיפורים. ובכללות, המשמעות של טבילת

מקורות: ברכות כב. א. ריש פ"ה. יומא ל. א. חגיגה טז. איב. סוטה בסופה לגירסת הירושלמי. ר"ף ברכות כב. ב. תלמיד רבינו יונה שם. קובץ אגרות הרמב"ם (ליפסא), סימן קמ. שו"ת מן השמים סי' ה'. ספר האשכול דף ג. ב. שו"ת הרשב"א ח"א סי' קצא. שולחן ערוך אורח חיים פ"ה. י"ד סי' קצח. סמ"ח. ראשית חנמה, שער האהבה, פרק יא, אות כד. כתר שם טוב, סי' ב. אור תורה, רמז רה. לקוטי תורה תבא מג. ב. מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים ע' תפכיתפ. סידור עם דא"ח קנט. ד. מאור ושמש ריש פרשת אמור. שו"ת פרי השדה ח"ד, סי' ב. לקוטי דבורים ח"ג ע' 613. לקוטי שיחות ח"א, ע' 5. ח"ז, ע' 481. אגרות קודש ח"ט, ע' רג. ח"א, ע' תא. ח"ב, ע' שנחדישכט. ח"ד, ע' תז. ח"ט, ע' תנ. ח"ז, ע' ריא. ח"כ, ענף צג. תורת מנחם ח"ט, ענף 17. ע' 170. שו"ת דברי יציב ח"א סי' נה. מגיל עז' ע' תהיחנכו, ע' תח. לקוטי סיפורים־פרלוב, ענף תא.

עילה ועלול ויש מאין

'עילה ועלול' פירושה סביבה ומסובב, היינו שני דברים שהאחד משמש סביבה לרעהו. בין השניים מתקיים יחס המבטא קרבה וקשר.

לעומת זאת, הביטוי 'יש מאין' מבטא יחס אחר לגמרי: יש דבר אחד שהוא רחוק ונעלם, ולכן נקרא 'אין', וממנו נמשך ומתהווה דבר שונה ממנו בתכלית, המכונה 'יש'.

באופן כללי, העלול נמשך מהעילה באופן ממילא, ואילו הבריאה יש מאין אינה נוצרת מאליה (ממילא), וכדי שתתהווה נחוצה פעולה מכוונת: ה'אין' צריך להתעסק ביצירת ה'יש' ולהתלבש' כדי להתגלות בו.

"ברא" "ונבראו"

ההבדל בין שני אופני הגילוי האלו מרומז בשני פסוקים המתארים את בריאת העולם. באחד נאמר: "הָלְלוּ אֶת־שֵׁם הו' כִּי הוּא צָוָה וַיִּבְרָאוּ" (תהלים קמ"ח, ה), ובאחר: "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (בראשית א, א).

הלשון "נבראו" מבטא תהליך בריאה המתהווה באופן ממילא, כביכול ללא התעסקות והתלבשות של כוח הבורא. תהליך כזה מציין דרגה שבה הנבראים עדיין אינם בבחינת 'יש', שהרי ה'יש' הוא חידוש, וחידוש אינו יכול להיעשות מעצמו בדרך ממילא. לכן כשהבריאה מתרחשת בדרך ממילא, הנבראים הם עדיין בבחינת 'אין'. ובמילים אחרות: בהתהוות בדרך ממילא התוצאה זהה לסיבה - הסיבה היא 'אין' וגם התוצאה היא בבחינת 'אין'.

זוהי ההתהוות כפי שהיא משם הוי', כלשון תחילת הפסוק: "יהללו את שם הוי'" - מצד שם הוי' שלמעלה מהעולמות אין התעסקות והתלבשות בבריאה, והבריאה נמשכת בדרך ממילא, ואיננה דרגת 'יש'.

שונה ממנה ההתהוות בדרך 'יש מאין', הבאה לידי ביטוי בפסוק "בראשית ברא אלקים" - הלשון "ברא" מורה על התעסקות והתלבשות. בריאה זו אינה נעשית ממילא: אלקים מתייחס לבריאה ולעולמות, בבחינת התלבשות כוח הפועל בנפעל, המהווה ומקיים אותו.

הפלא ב'יש מאין'

חשוב להבהיר: אומנם בהתהוות 'יש מאין' יש התלבשות והתעסקות של כוח הפועל בנפעל, אבל הנפעל אינו מרגיש את הכוח ואת פעולתו בתוכו, משום שה'אין' מסתתר ונעלם מה'יש'.

אמנם בדרך כלל 'התלבשות' פירושה שהכוח בא בגילוי ממש. אך אילו היה כוח הפועל בגילוי ממש בנפעל (כפי המשמעות הרווחת), אזי היה ערך הנפעל שווה לערך הפועל, ואילו ההגדרה

של יש מאין הוא שה'אין' הוא ב'אין ערוך ל'יש', ולפיכך מוכרחים לומר שה'אין' אינו מתגלה בתוך ה'יש'.

אם כן, מה פשר האמירה שלפיה התהוות ה'יש' מה'אין' נוצרת על ידי 'התלבשות'? כוונתה להדגיש שאינה קורית בדרך ממילא כפי שקורית התהוות העלול מהעילה אלא בדרך התעסקות, אם כי לא בהתלבשות בגילוי ממש.

זהו אחד מהפלאים שבענין התהוות 'יש מאין': אומנם ה'אין' האלוקי נמצא ב'יש', ב'התלבשות', שכן הימצאותו בו הכרחית כדי לפעול בו התחדשות וכי כל חידוש דורש התעסקות ולא

נעשה מאליו, אבל ה'יש' אינו מצליח להרגיש את מציאותו: ה'אין' נעלם ומסתתר ממנו.

...

'ראש, אי אפשר להרכיב'

פירוש הפתגם: כשלאדם כבר יש 'ראש', ניתן ללמדו ולפתח את שכלו, אבל אם אין לאדם 'ראש', אי אפשר להעמיד לו ראש.

פתגם זה מובא במאמרי החסידות כדי להמחיש את ההבדל בין שני סוגי השפעות: השפעת השכל והשפעה עצמית.

השפעה עצמית - כמוה כהולדה: מהות חדשה של חיים מגיעה לעולם. המוליד משפיע מעצמו ממש. מהותו מושפעת ועוברת ממנו אל הנולד, ובהקשר זה - מהות השכל עוברת אל הילד בתהליך ההולדה.

השפעת השכל - שונה ממנה שוני מהותי: אם התלמיד הוא בר-שכל בעצמו, עוד קודם הלימוד אצל הרב, אזי כשיגיע ללמוד אצל הרב יוכל להיות מושפע משכל הרב וללמוד ממנו (כלי השכל קיים, וההשפעה תיעשה באמצעותו, היינו הלימוד ייקלט וייספג באמצעות הכלי), אבל אם אינו בר-שכל בעצמו, השפעת הרב, רבה ככל שתהיה, לא תוכל לגרום להתהוות מהות השכל אצלו משום ש'ראש, אי אפשר להרכיב' (הלימוד של הרב יכול לצקת תוכן לתוך הכלי אבל לא ליצור את הכלי עצמו).

ומזה למדים שהשפעת השכל - מרב לתלמיד - היא הארה בלבד ולא המשכה עצמית כהולדה, והיא אינה מביאה ליצירת מהות חדשה. כדי שההשפעה תפעל, חייבת להיות אצל התלמיד יכולת הבנה, לפני הפעלת ההשפעה.

מלמד 'בר-פועל'

מלמד הנקרא 'בר-פועל' - הוא מלמד שרואים שתוצאות טובות של פעולתו ניכרות אצל תלמידו: התלמיד מפתח יכולת למידה ומסוגל ללמוד בעצמו.

מלמד שאינו 'בר-פועל', אפילו שכלו רב משכלו של המלמד 'בר-פועל', לא יצליח להביא את תלמידו להיות לומד עצמאי.

המסקנה העולה מן הדברים היא שכדי לפעול במקבל, לא די ללמד בשכל גדול יותר משכלו של הלומד. עליו לדעת לכלכל את דבריו בתבונה, וצריך שיהיה לו כישרון להגישם ללומד באופן שייטיב להבינם והם יתיישבו בדעתו. מלבד זאת חשוב שהמלמד ימצא רעיונות במה להלביש את השכל (דרכים יצירתיות), כגון משלים וכדומה, כדי שהכול יהיה מובן למקבל.

זה ההבדל בין שני המלמדים: משפיע שאינו 'בר-פועל' משפיע את השכל כפי שהוא אצלו מבלי להתאים את ההשפעה לערך המקבל, ואילו מלמד 'בר-פועל' מקפיד להתאים את ההשפעה לפי ערך המקבל.

סירכא

'סירכא' היא כמין קרום המחבר את הריאות לצלעות, ובמקרים מסוימים הימצאותה בריאה של בהמה שנשחטה - הריאה נסרכת ונדבקת אחריה - עשויה לגזור על הבשר דין 'טריפה'.

בדומה לסירכא הגשמית, גם ברוחניות ייתכן מצב של 'סירכא': הארת הנפש האלוקית נמשכת ונדבקת אחר הנפש הבהמית. מצב כזה ייתכן רק בנשמות ששייכות לעולמות הנבראים, אך לא בנשמות ששורשן מהאצילות, שכן הן אינן נגררות אחרי הנפש הבהמית.

מקורות: תניא פרק ז, ד"ה גדול יהיה תשי"ב, ספר המאמרים תש"ח, עמוד 80. המשך תע"ב חלק א.

חוש ריה הסיד

"וכן בכל מה שיהנה בעולם הזה, לא יכון להנאתו אלא לעבודת הבורא יתברך, כדכתיב: "בכל דרכיך דעהו" (משלי ג' ו'), ואמרו חכמים: כל מעשיך יהיו לשם שמים, שאפילו דברים של רשות... יהיו כולם לעבודת בוראך, או לדבר הגורם עבודתו..."

כללו של דבר: חייב אדם לשום עיניו וליבו על דרכיו ולשקול כל מעשיו במאזני שכלו, וכשרואה דבר שיביא לידי עבודת הבורא יתברך - יעשהו, ואם לאו - לא יעשהו. ומי שנוהג כן, עובד את בוראו תמיד."

אבל יש כאן מימד נוסף. לא רק במובן המעשי, אלא גם במובן הפנימי - אישיותי:

אם קנה המידה לקדושה הוא ביטול, אם "אין הקדוש ברוך הוא שורה אלא על דבר שפּטל אצלו יתברך", יש לנו כאן קנה-מידה פנימי נוקב, לעצמנו ולעיתים גם לסביבתנו.

החסיד, המתחנך על ברכיה של אחדות ה', זה ש'אין עוד מלבדו' פועם בלבבו, יחפש בכל תנועה ומעשה שלו נקודה של אמת, של התבטלות ושל 'לא להיות'.

כלי טהור

גם זו סוגיה ערוכה בתלמוד (סוטה דף ה') ואף נפסקה להלכה (פ"ב מהלכות דעות): "ויש דעות שאסור לו לאדם לנהוג בהן בנינונית, אלא יתרחק עד הקצה האחר: והוא גובה הלב, שאין הדרך הטובה שיהיה האדם עניו בלבד, אלא שיהיה שפל רוח, ותהיה רוחו נמוכה למאוד."

ואצל החסיד, היא מאירה באור יקר: "להיות בְּטַל מְמֵשׁ". להניח על הצד כל נגיעה וכל אינטרס אישי, גשמי או רוחני. לתור אחר האפשרות להיות כלי לרצון ה' ולהדר גאונו.

ושאיפת הביטול הזו, יוצרת בהכרח חוש מחודד: כזה שלא הולך שולל (בתוך נבכי נפשו) אחר מילים נוטפות שמן זית זך.. כזה שלא מסתנוור מברק חיזוני של הברקה שכלית או בכי רוטט ויודע שלא תמיד "הכל לפי רוב המעשה":

מבעד לכל המלבושים והכיסויים מחפש הוא את נקודת האמת. וכל זיוף - מורגש מיד באפו המחודד..

וכמו בביטולו של הגוף לנפש, גם ה'ביטול' הנ"ל איננו מחליש או מדכא ח"ו את נפש המתבטל.

אדרבה, הוא ממלא אותו בחיים וחיות אמיתיים, באשר הוא זוכה, בפועל ממש, להיות אכסניה לשכינה. וכמו גוף בריא שאינו חש את עצמו, כך תר ה'עובד' ללא הרף כיצד 'לא להיות'.

"ויספו ענווים בה' שמחה" - זו דרכו של החסיד: לחיות, בשמחה, לעשות רצון אביו שבשמים..

מקדושתו של הקדוש ברוך הוא. ואין הקדוש ברוך הוא שורה אלא על דבר שפּטל אצלו יתברך.

בין בפועל ממש, כמלאכים עליונים. בין בכת, ככל איש ישראל למטה, שבכחו להיות בטל ממש לגבי הקדוש ברוך הוא במסירת נפשו על קדושת השם...

אבל כל מה שאינו בטל אצלו יתברך, אלא הוא דבר נפרד בפני עצמו, אינו מקבל חיות מקדושתו של הקדוש ברוך הוא, מבחינת פנימית הקדושה ומהותה ועצמותה בכבוד ובקצמה, אלא מבחינת אחרים."

היסוד הגדול הזה (שעיקרו נטוע בעומקם של ספרי החסידות ופסיכתה. ראה למשל "מאור עיניים" רש פרשת שמות) אומר, בחדות: קדושה פירושה ביטול. צד הקדושה, פירושו, בפשטות, הצד שבטל לבורא.

ראשית, במובן השלילי. לא רק מעשה עבירה. כיוון שהקב"ה - לית אתר פנוי מיני', הרי כל מעשה אשר יעשה יכול להיות רק באחד משני צדדים: בצד הקדושה או בצד שכנגדו.

אם "לא לה' המה" - גם אם אלו מעשים 'ניטרליים' לכאורה, אם אין בהם ביטול לאדון הכל - הם בצד האחר, "סטרטא אחרא".

ההנחה הזו מתבקשת, לכאורה, מחידושו הגדול של הבעש"ט באחדות ה'. כך, הופך סימן רל"א בשולחן ערוך אורח חיים ("שכל כוונותיו יהיו לשם שמים") ל"תער" המחלק את כל חיי האדם לשניים: לצד הימין או לסטרטא דשמאלא. לה' או לעזאזל.

להתבטל לרצון הבורא

העיון, ההתבוננות, ההעמקה וההכרה ב"אין עוד מלבדו" - בכך שהבורא יתברך הוא המציאות היחידה עלי ארץ - מעניקים משקל כבד ועוצמה, לציוויים שהם בעצם הלכה פסוקה לכל נפש, בשולחן ערוך:

מעשה בחסיד אחד שהתגורר בעיר קטנה ואנשים בה מעט. לפרנסתו, עבד הוא כשוחר-ובודק. שוחט נוסף היה בעיר, ותיק יותר בשנים, וזה האחרון רדף את השוחט החסיד, התאנה לו בעומדם בבית השחיטה והצר את צעדיו בכל עת מצאו.

שוחט נוסף, חברו של החסיד, שותף היה עמו במלאכת השחיטה, והיטב חרה לו על סבלו של חברו.

במוחו עלה רעיון, אותו הוא מיהר לשטוח באזני מידעו החסיד: "אביו של השוחט הוותיק, כך מספרים, הוא גאון וצדיק, עניו מופלג ופרוש מן העולם הזה. הוא יושב בעיר הסמוכה ורבים משחרים לפתחו. עלה אליו, שטח בפניו בהדרת הכבוד את תלאותיך והפצר בו כי יהפוך את לב בנו והנהגתו עליך לטובה".

החסיד, פעם אחר פעם, התחמק: "לא 'מריח' לי", ענה בעדינות, "לא נשמע לי שזה יביא תועלת".

השוחט-החבר היה ידיד אמת. משראה כי חברו אינו שועה לעצתו, החליט בעצמו לנסוע לעיר הסמוכה ולחלות את פני הצדיק.

לאחר תור ארוך הוא נכנס להיכלו. זה שמע את תלונותיו, נעץ בו מבט חודר, והשיב: "כל הנוגע בבני כנוגע בי, וכל הנוגע בי - כנוגע בבבתי-עיו של הקדוש-ברוך-הוא..."

בפנים נפולות שב החבר אל עיר מגוריו, כשהוא מפטיר לחברו: "חסיד אינני, אולי גם לא אהיה. אבל דבר אחד אני יכול לקחת מכם: יש לכם חוש ריח מפותח..."

ואכן, בכל הדורות ובכל המקומות, נשתבחו החסידים בחוש ריח מפותח. ממרחק רב ידעו להכיר בין זאב לכלב ובין תכלת לקלא-אילן. ראשונים היו לזהות כל נטיה ממסילת האמת, ומעולם לא התרגשו ממחלצות של תורה ויראה (ככיכול) העוטות על רוע פנימי מוסווה.

ה'משכילים' שבכל דור ודור, גם אלו שבאו עטורים בכתר-תורה, ידעו היטב שעם החסידים נכונה להם מלחמה-חסרת-פשרות. ה"פקחות החסידית" הייתה לאקורד-מלווה של החיים היהודיים מאז ועד ימינו אלו.

שני צדדים

קשה מאוד - ובוודאי במסגרת מצומצמת כזו - לרדת למלוא היקפו ועומקו של 'חוש הריח החסיד'. ובכל זאת, ייתכן ואחד משורשיו נעוץ בחינוך המושתת, בין היתר, על היסוד המופיע בתניא, בפרק ו':

"כָּל הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר נַעֲשִׂים תַּחַת הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר הִפֵּל הַקָּל וְרַעוּת רֹחַ... וְכֵן כָּל הַדְּבָרִים וְכָל הַמַּחְשְׁבוֹת אֲשֶׁר לֹא לַה' הֵמָּה וְלִרְצוֹנָם וְלַעֲבוֹדָתָם."

שָׁהוּ פִּירוּשׁ לְשׁוֹן סִמְרָא אַחֲרָא, פִּירוּשׁ: צַד אַחַר שְׂאִינֵי צַד הַקְּדוּשָׁה.

וְצַד הַקְּדוּשָׁה אֵינוֹ אֵלָּא הַשְּׂרָאָה וְהַמְשָׁבָה

השפעה בלי גבול

מה העיר הרבי לציירים שציירו את דמותו עטור בטלית ותפילין? כמה זמן לוקח לרבי להכין את הדברים שיאמר בהתוועדות? ומה אמר הרבי לבחור שתיכנן לישון על ספסלי בית המדרש?

• צרור סיפורים על הרבי נשיא דורנו - בקשר עם ג' תמוז "שעתיד משיחנו להתכסות אחר שנגלה, וישוב ויתגלה"

מה לא לומר

במוצאי שמחת תורה תשל"ח (לאחר מה שהוגדר על ידי הרופאים כאירוע לבני), אמר הרבי שיחה, כידוע, משך זמן ארוך יותר משהוקצב לו על ידי הרופאים. כשסיים, הודה לרופא על שלא הפסיק אותו באמצע דבריו.

שאל הרופא האם הרבי הספיק לומר את כל מה שרצה? ועל זאת השיב הרבי: "דאס וועל איך קיינמאל ניט ענדיקן" [=זאת לעולם לא אסיים].

פעם אחרת שאלו את הרבי במשך כמה זמן הוא מכין את הדברים שיאמר בפארבריינגען [=התוועדות]? והשיב: "עס נעמט מיר זיבן שעה צו גרייטן וואס צו ניט זאגן!" [=לוקח לי שבע שעות להתכונן מה לא לומר!].

(לקט סיפורים תשס"ג עמ' 22)

צא ובדוק

סיפר הרב טוביה זילברשטרומ:

היה זה בשעת לילה מאוחרת, גיסי פנה אלי בבהילות, ואמר לי שאחותו המתגוררת בקנדה צריכה ללדת, והוא מוכרח לטוס כעת.. הוא תחב בידי מכתב, ובו בקשת ברכה ללידה קלה, וביקש להעביר אותו במהירות לרבי.

הסיפור התרחש כאשר הייתי אצל הרבי ב־770, שבוע וחצי לאחר שמניתי עצרת תשל"ח. באותו זמן נהגו לנעול בלילות את 770 על כל מבואותיו כדי שלא יפריעו למנוחת הרבי, אולם לאחר דקות של שיטוט מצאתי פתח ודרכו הגעתי לחדר המזכירות, שהיה שומם מאדם.

יצאתי מהחדר ונעמדתי ליד "גן עדן התחתון" [החדר הסמוך לחדרו של הרבי], בעודי מהרהר מה לעשות. לפתע נפתחה דלת חדרו של הרבי, והמזכיר הרב גרונר שיצא משם שאל אותי אם הבאתי מכתב עבור הרבי...

כמובן שהוא מסר את המכתב מיד.

מאוחר יותר סיפר לי הרב גרונר מה שאירע, באומרו שהוא ישב ליד הרבי, ולהפתעתו אמר לו הרבי פתאום: "צא החוצה, ותבדוק אם מישהו רוצה להכניס מכתב", למרות שדבר נדיר הוא שיכנסו ל־770 בשעה כזו. (נצי"ל לקט סיפורים תשס"ג עמ' 29)

חובל בעצמו

בשנת תשי"ד למד בישיבת 'תומכי תמימים'

ללימוד תורת החסידות.

בין הדברים הבחנתי בשורה שבה נאמר כך: "ואין להקשות מה היה קודם גילוי תורת החסידות, כשם שאין להקשות מה היה קודם תקופת האמוראים והתנאים". תמתי מאוד על מילים אלו, מפני שבמכתבי לא הזכרתי מאומה על דבר קושי זה.

בתקופה זו עדיין לא ידעה כלל משפחתי מלבטי ומהשינויים החלים בי, אולם שבועות מספר לאחר קבלת המכתב, נודע לאבי על אשר מתרחש עימי ושאלני האם נכונות שמועות אלו. נאלצתי להודות, אך הוא מיד אמר שאין לו כוונה למונעני מניסיונותי ללימוד חסידות, רק שהוא רוצה להבין דבר אחד:

מדוע לא ניתן להיות יהודי מושלם וירא שמים ללא לימוד תורת החסידות, והרי גם קודם גילוי תורת החסידות היו יראי שמים וכו'.

ללא אומר ודברים, הבאתי את המכתב שקיבלתי מהרבי והראיתיו לאבי, תוך שאני מספר לו על תמיחתי שהוסרה כעת... (לקט סיפורים תשס"ג עמ' 33)

מה נותן לך הסיגופים?

כאשר הרב נחמן סודאק הגיע בפעם הראשונה אל הרבי בשנת תשט"ז, הוא נכנס אל הרבי כבר ביום שלמחרת, וביקש ברכה.

שאלו הרבי: "וואו שלאפטטו?" [=היכן אתה ישן?], והשיב: "דא" [=כאן].

- בגלל שהוא רק הגיע, עדיין לא הכינו לו מקום מגורים, ולכן ישן ב־770 בבית המדרש על ספסל (באותה תקופה לא היה בכך משום חידוש, בפרט אצל בחורים) -

אמר לו הרבי: "וואס דארפסטע האבן די סיגופים?, וואס גיט עס צו די סיגופים? גיי צו לייבל ראסקין און בעט בא אים א קישען" [למה צריך שיהיה סיגופים? מה נותן לך הסיגופים? לך לייבל רסקין ותבקש אצלו כרית].

לייבל רסקין היה אז בחור שישן באחד החדרים ב־770 והיה כמו שומר שנועל את הדלת בלילה ופותח אותה בבוקר. (מיינן נחמן עמ' 2)

בארץ הקודש, בחור ממשפחה חב"דית שהיה יתום מאביו, ולכן אימו שדאגה כיצד יתפרנס בעתיד, רצתה שיתגייס לצבא כדי שעל ידי זה יהיה קל יותר למצוא אחר כך פרנסה.

הבחור כתב מכתב אל הרבי בו שאל האם עליו יתגייס לצה"ל במסגרת החלק של צבא המיוחד לשומרי תורה ומצוה או סתם להיכנס לצבא? (כלומר, ששאל לאיזה מחלקה, אבל היה לו פשוט שילך לצבא).

הרבי ענה לו במכתב בזה הלשון: "הרי זה כמי שרוצה לחבול בעצמו בגשמיות וברוחניות ושואל חוות דעתי איך לחבול", וסיים הרבי את המכתב "שיהי רצון שהקב"ה ינחהו להחליט באופן הטוב לו".

לפועל הבחור התגייס לצבא, נשאר שם כמה שנים, כאשר לבסוף הוא התחזק וחזר והעמיד משפחה חסידית, אך הסוף היה שהוא נהרג ר"ל במהלך שירותו במלחמת יום הכיפורים.

(נצי"ל מיינן נחמן עמ' 64)

למה בלי חיוך?

פעם אחת מסר הרה"ח ר' אברהם סנדר נמצוב, חותנו של הרב ניסן מינדל ציור מעשי ידיו שבו נראה הרבי עטור בטלית ותפילין. בתמונה נראו התפילין של ראש שמוטות במקצת למטה מן המקום שבו עליהן להיות מונחות.

למראה הציור הגיב הרבי: "מדוע צוירו התפילין כך? הדבר עלול לגרום שאנשים יסיקו שכך צריך להיות!".

בשנת תשל"ג הביא צייר אחר תמונה לרבי שבה נראה הרבי עטור בטלית ותפילין.

הרבי הגיב בשחוק: "פארוואס מאכט איר מיר אלע מאל אהן א שמייכעל?..." [=מדוע אתה עושה אותי תמיד ללא חיוך?].

(משבחי רבי עמ' 74)

ואין להקשות

מספר הרב טוביה בלוי:

את המכתב הראשון מהרבי קיבלתי בשנת תשי"ג. בשעתו, התחלתי להתקרב לחסידות, וכיון שמטבע הדברים עמדו בראשי שאלות רבות בענין זה, החלטתי לשלוח מכתב לרבי ובו אכתוב את ספקותיי. במכתב התשובה השיב הרבי על שאלותיי, והוסיף לכתוב בענין ההתמסרות

אור התורה

לכ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק' נ"ע

"אור התורה" היא סדרת הספרים המרכזית של מאמרי אדמו"ר ה'צמח צדק', רבי מנחם מענדל שניאורסאהן, ומסודרת לפי סדר פרשיות השבוע והמועדים. הסדרה העניקת בכמות ובאיכות מכילה 42 כרכים!

עשירות בדעת

דברי כ"ק אדמו"ר מה"מ על סדרה זו מאירים את גודל מעלתה: ביום א' דחג הסוכות תשכ"ו, במהלך הסעודה (המלך במסיבו' כרך א' עמ' קכ"ק; תורת מנחם כרך מה עמ' 61), מדבר הרבי אודות הדפסת סדרת 'אור התורה'. הרבי מפליא את ה"עשירות" הרוחנית המצויה במאמרים שם, ומתבטא: "אפילו בריבוי ספרים בנגלה לא נמצאת 'עשירות' כזו... גם ילד קטן יכול להיווכח בכך - שזהו כמו פירוש על החומש שבלול מריבוי עניינים בתלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי, מדרשים, ספרי וספרא, קבלה (עץ חיים) ופרי עץ חיים".

בהקשר זה ציין הרבי (ראה גם תורת מנחם - מנחם ציון כרך ב' עמ' 376) את מאמר רז"ל (סנהדרין כד, א) "בלולה במקרא... במשנה... בתלמוד" - "בלול מכולם" (תוספות ד"ה לא - קידושין ל, א). ועל המאמרים התבטא, כי סודם של המאמרים הוא שמי שאומרם הוא ה'צמח צדק', שענינו 'דעת', ודעת הוא עניין האור (ומכאן אולי השם 'אור התורה' (הכתוב)).

עוד אמר, כי דרשן יוכל להפיק משם חומר רב לדרשותיו, וסיים: "כאשר תסתיים הדפסת הסדרה, תיחשף לעין כל ה'עשירות' שבה, ובקלות יוכלו לקרב יהודים בכל העולם, להראות להם את אור התורה".

הגיע הזמן

באחת היחידויות של המשפיע הגה"ח ר' ניסן נעמאנאוו ע"ה, שמע ר' ניסן מהרבי כי צריכים ללמוד את ספרי 'אור התורה' של ה'צמח צדק'. בעת ה'יחידות' הייתה מונחת על שולחנו של הרבי ערימה של ספרי 'אור התורה', והרבי אמר (ר"י ניסן, עמ' 492-491): "אה! יש כאן עניינים עמוקים, כליכך 'געשמאק' [=ערב] וכל-כך 'אייל' [=עדין] כמו שה'עולם' ישע" אומרים שיכולים 'לפצל שעה אחת לשתיים'...".

על אותה 'יחידות' מספר גם הגה"ח הרב אברהם ברוך פעוונזנער שליט"א (עורך ספרי 'יחידושים וביאורים בש"ס' וכיום רב קהילת חב"ד בפאריז): ר' ניסן סיפר שכשהרבי דיבר איתו ב'יחידות' על לימוד 'אור התורה', הרבי אמר שהספרים הללו נדפסו רק עכשיו לא מפני שעכשיו יש יותר כסף ויכולים להדפיס יותר - שהרי גם בדורות קודמים היה אפשר להדפיס ב'קופרי' [=שיכפול] וכדומה, ולא הדפיסו אז, כי עדיין לא הגיע הזמן לזה. רק עכשיו הגיע הזמן לזה, ולכן צריכים עכשיו ללמוד 'אור התורה'.

האור הגדול

החוראה לרבים מבקש הרבי בחורף תש"נ, בקשר עם מבצע "להקהיל קהילות בכל שבת ללמוד בהם תורה לרבים" (שבת פרשת לך, י"ג מרחשוון - התועודויות תש"נ כרך א' עמ' 336): "בכדי לאחד יחדיו את הקהילות בכל מקום ומקום, כדאי - שנוסף לשיעורים הקבועים בתורה בכל מקום... ללמוד בכל קהילה פרשת השבוע... כולל גם עם ועל"

כל-פנים] מפרש אחד... מפרש בנגלה דתורה, ואחד בפנימיות התורה. ובכדי לחסוך החיפוש - יש כבר מן המוכן דרושי חסידות מהצמח-צדק (ונדפסו ב'אור התורה') על ריבוי פסוקים מכל סדרה בתורה, כולל גם - פסוק הראשון ופסוק האחרון (שבזה יש חביבות מיוחדת בטבע הלומדים)".

השם "אור התורה", הסביר הרבי (התועודויות תשמ"ז כרך ב' עמ' 197), מדגיש את מעלת האור שהוא אור התורה, שלא בערך לשאר ענייני אור (אור הנר, אור האבוקה, אור המדורה, אור הלבנה, אור השמש, אור שבעת הימים... עד לאור דלעת-דלבווא: "שבעתיים כאור שבעת הימים..."). כך התבטא הרבי בעיצומו של אמירת מאמר (ד"ה ז"ה) ביום השמיני - התועודויות תשמ"ז כרך ג' עמ' 62: "זכה דורנו ובו נתגלו ונתפרסמו דרושי של הצמח צדק בדפוס... לדורות... באופן של 'זה א"ל ואנוה'... חיבור והתאחדות של האדם עם הקב"ה...".

ועוד במאמר: "נקודת עבודתו של אדמו"ר הצמח צדק היא מעין החידוש דמשיח-צדקנו... ענינו של הצמח צדק הוא ענין מוח הדעת... חיבור נגלה ופנימיות התורה, עד שעושה מהם ענין אחד ממש בגלוי... תוכן ענין הנ"ל המשכת עתיקא קדישא למטה...".

סדר ההדפסה

בראשית חלק א': בשנת תרע"ג הובא לדפוס בברדיצ'ב חלק א', על ספר בראשית וחנוכה, על ידי הרב חיים אליעזר ביחובסקי. הוכן לדפוס על ידי הרב חיים מאיר הילמן (שינהם חסיד חב"ד קאפוטסו).

שמות חלק א': בשנת תש"י החל הרבי (במנהל הוצאת קה"ת בהוראת אדמו"ר הרי"צ) להוציא לאור את המשך כרכי הסדרה. הספר הראשון שהדפיס היה חלק א' של ספר שמות - על פרשיות שמות, וארא ובא - שנערך על ידי הרבי בעצמו.

חמש מגילות: בשנים תש"א ותש"ב הוציא הרבי לאור את המאמרים על מגילת איכה; בשנת תשט"ו - על מגילת אסתר; ובשנת תשכ"א - יצאו לאור המאמרים על מגילות שיר השירים, רות וקהלת על ידי מערכת אוצר החסידים (מאוחר יותר יצאו לאור מאמרי חמש מגילות במהדורה מורחבת יותר - בספרים אור התורה מגילת אסתר, אור התורה שיר השירים, ואור התורה נביאים וכתובים).

שאר החלקים: בשנת תשכ"ד החלה העבודה על הוצאה לאור של המשך הסדרה, כהמשך לעבודתו של הרבי משנת תש"י, על ידי הרב אהרן ח'יטריק בהוראת הרבי. הספר הראשון - ויקרא חלק א' - יצא לאור במוצאי שבת ו' תשרי תשכ"ה. רבים מהמאמרים נדפסו מגוף כתב יד קודש של הצמח צדק.

הוצאה שניה

בעקבות יוזמה של מספר אברכים בשנת תשע"ב החלו בהכנות להדפסה חוזרת של כל הסט. בנוסף לזה יצא לאור כרך חדש של אור התורה.

בהוצאה זו, הוקלדו מחדש הכרכים שיצאו לאור בהוצאה הקודמת בכתב רש"י, ויצאו לאור בסדר חדש ומאיר עיניים, על ידי הוצאת הספרים החב"דית קה"ת.

מקורות: הרב מרדכי מנשה לאופר, התקשרות חב"ד ופריה.

>> המשך מעמוד קודם | סיפורי המאורות

השפעה בלי גבול

אחד העסקנים התאונן לפני הרבי שמאז שעוסק בניהול בית הספר הוא לומד הרבה פחות תורה, מכפי שרגיל היה ללמוד.

הרבי הגיב ואמר:

"לכל מצוה יש גבול, אפילו הנחת תפילין, מה שאין כן להשפעת (ה)חינוך אין גבול: לאותו נער, משפחתו, ובני בניהם עד סוף כל הדורות".

(מקדש מלך חב"ד ע' 427)

בשביל ישראל

אחד החסידים שאל פעם את הרבי ב"יחידות": מכיון שהכל נברא בשביל ישראל - לשם מה נבראו שמונה-מאות מיליון סינים? שתי תשובות השיב לו הרבי: (א) כדי שתהיה בחירה חופשית. (ב) הבט היכן ייצרו את מעילך!

כשיצא החסיד גילה להפתעתו שמעילו אכן יוצר בסין.

(מקדש מלך חב"ד ע' 438-439)

לטעום הרבה

כאשר ה"פני מנחם" היה אצל הרבי ביחידות בפעם הראשונה בשנת תשכ"ו (עוד בטרם היה לאדמו"ר), שאל אותו הרבי: "מדוע בישיבות גור לא לומדים חסידות?".

ה"פני מנחם" השיב שבוודאי לומדים חסידות, ואפילו לומדים "שפת אמת" ו"תניא".

המשיך הרבי ושאל: "האם לומדים כמה שעות?".

והשיב ה"פני מנחם" ש"אצלנו מקובל ללמוד כמה דקות מוסר וספרי חסידות, כמו שהחידושי הרי"ם אמר שגאון נקרא מי שיכול לעשות בזמן מועט מה שאחרים עושים בהרבה זמן".

אמר לו הרבי: "הרי כתוב שתורת הבעל שם טוב נקראת "יום השביעי" ו"יום שכולו שבת", ולפני ביאת המשיח צריך שיתפרסם תורת הקבלה והחסידות וסודות התורה, וכתוב "טועמיה חיים זכו" ואם כן יש ללמוד הרבה תורה זו".

(משבחי רבי ע' 125)